

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2004. gada 11. novembrī *

Lieta C-372/02

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam,

ko *Bundessozialgericht* (Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2002. gada 15. augustā un kas Tiesā reģistrēts 2002. gada 16. oktobrī, tiesvedībā

Roberto Adanez-Vega

pret

Bundesanstalt für Arbeit.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs P. Janns [*P. Jann*] (referents), tiesneši A. Ross [*A. Rosas*] un S. fon Bārs [*S. von Bahr*],

* Tiesvedības valoda — vācu.

ģenerāladvokāts F. Dž. Džeikobss [*F. G. Jacobs*],
sekretārs R. Grass [*R. Grass*],

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- Adanesa-Vegas [*Adanez-Vega*] kunga vārdā — H. Lopess Lerma [*J. López Lerma*],
- Vācijas valdības vārdā — M. Lumma [*M. Lumma*], pārstāvis,
- Portugāles valdības vārdā — L. I. Fernandišs [*L. I. Fernandes*] un S. da Nobrega Pizāro [*S. da Nóbrega Pizarro*], pārstāvji,
- Eiropas Kopienų Komisijas vārdā — H. Mišāra [*H. Michard*] un H. Krepels [*H. Kreppel*], pārstāvji,

noklausoties ģenerāladvokāta secinājumus tiesas sēdē 2004. gada 25. martā,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz to, kā interpretēt 3. pantu, 13. panta 2. punktu, kā arī 67. un 71. pantu Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulā (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem

[darbaņēmējiem], pašnodarbinātajām personām un viņu ģimenes locekļiem, kas pārvietojas Kopienā, redakcijā, kas atjaunota ar Padomes 1983. gada 2. jūnija Regulu (EEK) Nr. 2001/83 (OV L 230, 6. lpp.), ko groza Padomes 1991. gada 25. jūnija Regula (EEK) Nr. 2195/91 (OV L 206, 2. lpp., turpmāk tekstā — “Regula Nr. 1408/71”).

- 2 Šis prejudiciālais lūgums tika iesniegts saistībā ar tiesvedību starp Adanesa-Vegas kungu un *Bundesanstalt für Arbeit* (Federālo darba biroju, turpmāk tekstā — “*Bundesanstalt*”) sakarā ar tā atteikumu piešķirt Adanesa-Vegas kungam bezdarbnieka pabalstu vai palīdzību bezdarba gadījumā.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

Definīcijas

- 3 Atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 1. panta s) apakšpunktam “darba laikposmi” vai “pašnodarbinātības laikposmi” nozīmē laikposmus, kas par tādiem definēti vai atzīti tajos tiesību aktos saskaņā ar kuriem tie tika pabeigti, un visus tos laikposmus, kas uzskatāmi par tādiem, ja minētajos tiesību aktos tie uzskatīti par līdzvērtīgiem darba vai pašnodarbinātības laikposmiem”.

Likumu kolīziju normas

- 4 Regulas Nr. 1408/71 13. pants nosaka:

“1. [...] personas, uz kurām attiecināma šī regula, ir pakļautas tikai vienas dalībvalsts tiesību aktiem. Šos tiesību aktus nosaka saskaņā ar šo sadaļu.

2. Ievērojot 14. līdz 17. pantu:

- a) uz darba ņēmēju, kas ir nodarbināts kādā no dalībvalstīm, attiecas šis valsts tiesību akti, neraugoties uz to, ka tas dzīvo citā dalībvalstī vai ka tā uzņēmuma vai tās personas juridiskā adrese vai uzņēmējdarbības vieta, kura to nodarbina, atrodas citā dalībvalstī;

[..]

- e) uz personu, kas iesaukta vai atkārtoti iesaukta dienestā kādas dalībvalsts bruņotajos spēkos vai civildienestā, attiecas šis valsts tiesību akti [..];

f) uz personu, uz kuru pārstāj atteikties kādas dalībvalsts tiesību akti, ja vien uz to neattiecas citas dalībvalsts tiesību akti saskaņā ar kādu no iepriekšējās daļās minētajiem noteikumiem vai vienu no izņēmumiem, vai īpašiem noteikumiem, kas paredzēti 14.–17. pantā, attiecas tās dalībvalsts tiesību akti, kuras teritorijā šī persona dzīvo, tikai atbilstoši šiem tiesību aktiem.” [Neoficiāls tulkojums]

5 Regulas Nr. 1408/71 71. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) ievilkums precizē, ka pilnīgs bezdarbnieks, kurš nav pārrobežu darba ņēmējs, “[..] kurš savas pēdējās nodarbinātības laikā dzīvoja citā dalībvalstī nekā kompetentā valsts [..] un kurš ir pieteicies būt nodarbinātības dienestu rīcībā tajā dalībvalstī, kurā viņš dzīvo, vai kurš atgriežas šajā valstī, saņem pabalstus saskaņā ar šīs valsts tiesību aktiem [..]; dzīvesvietas institūcija nodrošina šādus pabalstus uz sava rēķina [..]”. [Neoficiāls tulkojums]

Materiālās tiesību normas

6 Regulas Nr. 1408/71 3. panta 1. punkts nosaka, ka, “ievērojot šīs regulas īpašos noteikumus, uz personām, kas dzīvo kādā dalībvalstī, uz kuru attiecas šī regula, attiecas tie paši pienākumi un tie paši pabalsti saskaņā ar jebkuras dalībvalsts tiesību aktiem, kā uz šīs valsts pilsoņiem”.

- 7 Attiecībā uz bezdarbnieka pabalstiem Regulas 1408/71 67. panta 1. un 3. punkts ar virsrakstu "Apdrošināšanas vai nodarbinātības laikposmu summēšana" paredz:

"1. Tādas dalībvalsts kompetentā institūcija, saskaņā ar kuras tiesību aktiem tiesību uz pabalstiem iegūšana, saglabāšana vai atgūšana ir atkarīga no nosacījuma par apdrošināšanas laikposmu pabeigšanu, ciktāl nepieciešams, ņem vērā tādas apdrošināšanas vai nodarbinātības laikposmus, kas pabeigti saskaņā ar kādas citas dalībvalsts tiesību aktiem, tā, it kā tie būtu laikposmi, kas pabeigti saskaņā ar tiesību aktiem, ko tā piemēro, tomēr ar noteikumu, ka šie nodarbinātības laikposmi būtu bijuši uzskatāmi par apdrošināšanas laikposmiem, ja tie būtu pabeigti saskaņā ar šiem tiesību aktiem.

[..]

3. Izņemot gadījumus, kas minēti 71. panta 1. punkta a) apakšpunkta ii) ievilkumā un b) apakšpunkta ii) ievilkumā, 1. un 2. punkta piemērošana ir atkarīga no nosacījuma, lai attiecīgā persona būtu vēlākajā no reizēm pabeigusi:

— šā panta 1. punkta gadījumā apdrošināšanas laikposmus,

— šā panta 2. punkta gadījumā nodarbinātības laikposmus,

atbilstīgi tiem tiesību aktiem, saskaņā ar kuriem šie pabalsti ir pieprasīti.”

Valsts tiesiskais regulējums

- 8 *Arbeitsförderungsgesetz* (Likuma par nodarbinātības veicināšanu), redakcijā, kas bija spēkā 1996. gadā, 100. panta 1. punkts nosaka, ka personai ir tiesības saņemt bezdarbnieka pabalstu, ja tā atbilst nosacījumiem par nodarbinātības ilgumu. *Arbeitsförderungsgesetz* 104. pants paredz, ka nosacījums par nodarbinātības ilgumu ir izpildīts, ja attiecīgā persona konkrētajā 3 gadu laikposmā bija nodarbināta 360 dienas un tai bija jāveic iemaksas. Attiecīgā laikposma atskaite sākas nekavējoties ar pirmo bezdarba dienu, sākot ar kuru ir izpildīti citi nosacījumi, kas piešķir tiesības uz bezdarbnieka pabalstu.
- 9 Saskaņā ar *Arbeitsförderungsgesetz* 134. pantu palīdzība bezdarba gadījumā papildus tiek piešķirta bezdarbniekiem, kas ir mazturīgi un kas atbilst citiem *Arbeitsförderungsgesetz* 100. pantā paredzētajiem nosacījumiem, ar nosacījumu, ka 360 dienu nodarbinātības ilguma vietā tiem ir jāpierāda tikai nodarbinātības ilgums, par ko bija jāveic iemaksas vismaz 150 dienas attiecīgajā laikposmā, kas nepārsniedz vienu gadu.
- 10 Atbilstoši *Arbeitsförderungsgesetz* 107. pantam militārā dienesta laikposms tiek pielīdzināts nodarbinātības laikposmam, par kuru veicamas iemaksas.

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

- 11 Adanesa-Vegas kungs ir Spānijas pilsonis, kura pamata dzīvesvieta kopš dzimšanas 1974. gadā pastāvīgi bija deklarēta Vācijā.

- 12 No 1991. gada 1. septembra līdz 1992. gada 4. decembrim Adanesa-Vegas kungs Spānijā izgāja apmācību, kas bija pakļauta sociālajai nodrošināšanai (tostarp bezdarba apdrošināšanai). Vēlāk, no 1994. gada 3. līdz 31. augustam un no 1994. gada 3. novembra līdz 1995. gada 20. aprīlim, viņš bija nodarbināts Vācijā un arī bija pakļauts sociālajai nodrošināšanai (tostarp bezdarba apdrošināšanai). 1995. gada 21. aprīli Adanesa-Vegas kungs devās uz Spāniju, kur no 1995. gada 18. maija līdz 1996. gada 15. februārim pildīja militāro dienestu. Pabeidzot militāro dienestu, viņš atgriezās Vācijā.

- 13 Atgriežoties Vācijā, Adanesa-Vegas kungs 1996. gada 25. aprīli reģistrējās kā bezdarbnieks *Bundesanstalt* un lūdza piešķirt bezdarbnieka pabalstu. 1996. gada 30. maijā viņš atrada jaunu darbu.

- 14 *Bundesanstalt* ar 1996. gada 31. maija lēmumu atteicās piešķirt viņam bezdarbnieka pabalstu par laikposmu no 1996. gada 25. aprīļa līdz 29. maijam sakarā ar to, ka nav izpildīti *Arbeitsförderungsgesetz* 104. un 134. pantā paredzētie nodarbinātības ilguma nosacījumi, kas dod tiesības uz bezdarbnieka pabalstiem (bezdarbnieka pabalstu vai palīdzību bezdarba gadījumā). Tā kā, pēc *Bundesanstalt* domām, Spānijā izpildītā militārā dienesta laikposms nav ņemams vērā, Adanesa-Vegas kungs nav izpildījis nedz nodarbinātības nosacījumu par 360 dienām attiecīgajā 3 gadu laikposmā, kas paredzēts *Arbeitsförderungsgesetz* 104. pantā, nedz nodarbinātības nosacījumu par

150 dienām attiecīgajā 1 gada laikposmā, kas paredzēts minētā tiesību akta 134. pantā.

- 15 Adanesa-Vegas kunga sūdzību par šo lēmumu *Bundesanstalt* ar 1996. gada 16. jūlija lēmumu noraidīja. Prasība pret šo lēmumu, ko Adanesa-Vegas kungs cēla *Sozialgericht Hannover* [Hanoveras Sociālo lietu tiesā] (Vācija), ar 1998. gada 26. februāra spriedumu tika apmierināta. *Bundesanstalt* apelācija *Landessozialgericht Niedersachsen* [Lejassaksijas federālās zemes Sociālo lietu tiesā] (Vācija) ar 2001. gada 23. oktobra spriedumu tika noraidīta. *Bundesanstalt* iesniedza kasācijas sūdzību (“*Revision*”) *Bundessozialgericht* [Federālajā Sociālo lietu tiesā].
- 16 Šajos apstākļos *Bundessozialgericht* nolēma apturēt lietas izskatīšanu un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai persona, kas saskaņā ar Vācijas bezdarba apdrošināšanas sistēmu lūdz piešķirt bezdarbnieka pabalstu vairāk nekā divus mēnešus pēc obligātā militārā dienesta izpildes Spānijā, ir pakļauta:

a) Spānijas tiesību aktiem saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 [..] 13. panta 2. punkta e) apakšpunktu?

b) Vācijas tiesību aktiem saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 13. panta 2. punkta f) apakšpunktu?

2) Gadījumā, ja atbilde uz pirmā jautājuma a) apakšpunktu ir apstiprinoša:

a) vai Spānijā izpildītais obligātais militārais dienests ir “pēdējā nodarbinātība [..] citā dalībvalstī” Regulas Nr. 1408/71 71. panta 1. punkta izpratnē?

b) gadījumā, ja atbilde uz otrā jautājuma a) apakšpunktu ir apstiprinoša:

vai Regulas Nr. 1408/71 71. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) ievilkums nozīmē arī to, ka piešķirot bezdarbnieka pabalstus ir jāņem vērā pēdējā nodarbinātība dalībvalstī, kas nav kompetentā valsts, tā, it kā tā būtu bijusi dzīvesvietas valstī, bez nepieciešamības pārbaudīt, vai ir izpildīti šīs regulas 67. pantā paredzētie nosacījumi?

c) gadījumā, ja atbilde uz otrā jautājuma b) apakšpunktu ir noliedzoša:

kādos apstākļos obligātā militārā dienesta laikposms, kas valsts (Spānijas) tiesībās nav nedz nodarbinātības laikposms bezdarba apdrošināšanas sistēmā, nedz arī tam pielīdzināts laikposms, atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 67. panta 1. punktam ir uzskatāms par nodarbinātības laikposmu, kas veikts darba ņēmēja statusā saskaņā ar citas dalībvalsts tiesību aktiem?

3) Gadījumā, ja atbilde uz pirmā jautājuma b) apakšpunktu ir apstiprinoša:

a) vai persona, kuras pēdējais apdrošināšanas laikposms Vācijā beidzies vairāk nekā pirms gada, pēc kura tā Spānijā deviņus mēnešus pildīja obligāto militāro dienestu, Regulas Nr. 1408/71 67. panta 3. punkta izpratnē ir “vēlākajā no reizēm” pabeigusi apdrošināšanas laikposmu saskaņā ar Vācijas tiesībām?

b) gadījumā, ja atbilde uz trešā jautājuma a) apakšpunktu ir apstiprinoša:

kādos apstākļos obligātā militārā dienesta laikposms, kas valsts (Spānijas) tiesībās nav nedz apdrošināšanas laikposms bezdarba apdrošināšanas sistēmā, nedz arī tam pielīdzināts laikposms, atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 67. panta 1. punktam ir uzskatāms par nodarbinātības laikposmu, kas veikts darba ņēmēja statusā saskaņā ar citas dalībvalsts tiesību aktiem? [Šis jautājums atbilst otrā jautājuma c) apakšpunktam.]

c) ja Regulas Nr. 1408/71 67. panta 1. punkts prasītājam nav piemērojams [trešā jautājuma a) un b) apakšpunkts]:

i) vai Spānijā izpildītais obligātais militārais dienests ir “pēdējā nodarbinātība [...] citā dalībvalstī” Regulas Nr. 1408/71 71. panta 1. punkta izpratnē? [Šis jautājums atbilst otrā jautājuma a) apakšpunktam.]

ii) gadījumā, ja atbilde uz trešā jautājuma c) apakšpunkta i) ievilkumu ir apstiprinoša:

vai Regulas Nr. 1408/71 71. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) ievilkums nozīmē arī to, ka piešķirot bezdarbnieka pabalstus, ir jāņem vērā pēdējā nodarbinātība dalībvalstī, kas nav kompetentā valsts, tā, it kā tā būtu bijusi pabeigta dzīvesvietas valstī, bez nepieciešamības pārbaudīt, vai ir izpildīti šīs regulas 67. pantā paredzētie nosacījumi? [Šis jautājums atbilst otrā jautājuma b) apakšpunktam.]

4) Ja saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 71. vai 67. pantu obligātā militārā dienesta laikposms Spānijā nav ņemams vērā attiecībā uz tās personas tiesībām, kas lūdz piešķirt bezdarbnieka pabalstu Vācijā, vai personai šādas tiesības rodas saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 3. pantā vai citos vispārīgos Kopienų tiesību noteikumos ietvertu vienlīdzīgas attieksmes principu?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu: piemērojamo valsts tiesību noteikšana (Regulas Nr. 1408/71 13. un 71. pants)

17 Uzdotot pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 13. un 71. pantam uz personu, kas dzīvo kādā no dalībvalstīm un kas šajā dalībvalstī pēc obligātā militārā dienesta izpildes citā dalībvalstī ir bez darba, attiecas šīs personas dzīvesvietas dalībvalsts tiesību akti vai tās dalībvalsts tiesību akti, kurā šī persona ir izpildījusi militāro dienestu.

- 18 Vispirms jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgai judikatūrai Regulas Nr. 1408/71 noteikumi, kas nosaka piemērojamos tiesību aktus, veido kolīziju normu sistēmu, kura tās noslēgtā rakstura dēļ liedz valsts likumdevējiem tiesības noteikt valsts tiesību aktu piemērošanas apjomu un nosacījumus attiecībā uz personām, kas tiem pakļautas, un teritoriju, uz kuru šie valsts tiesību aktu noteikumi attiecas (šajā sakarā jo īpaši skat. 1986. gada 12. jūnija spriedumu lietā 302/84 *Ten Holder, Recueil*, 1821. lpp., 21. punkts, un 1986. gada 10. jūlija spriedumu lietā 60/85 *Luijten, Recueil*, 2365. lpp., 14. punkts).
- 19 Šajā sakarā Regulas Nr. 1408 II sadaļā ir paredzēti noteikumi “piemērojamo tiesību aktu” noteikšanai. Atsevišķos jautājumos šiem vispārīgajiem noteikumiem par to, kuras valsts tiesības ir piemērojamas, ir izņēmumi (šajā sakarā skat. 1988. gada 29. jūnija spriedumu 58/87 *Rebmann, Recueil*, 3467. lpp., 13. punkts). No Regulas Nr. 1408/71 sistēmas izriet, ka šo īpašo noteikumu piemērošana attiecībā uz to, kuras valsts tiesības ir piemērojamas, tomēr vispirms paredz noteikt piemērojamos tiesību aktus atbilstoši minētās Regulas II sadaļas noteikumiem.
- 20 Tādējādi vispirms ir jānosaka piemērojamie tiesību akti atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 II sadaļas vispārīgajiem noteikumiem par to, kuras valsts tiesības ir piemērojamas. Pēc tam jāpārbauda, vai šīs regulas īpašie noteikumi par to, kuras valsts tiesības ir piemērojamas, paredz citu tiesību aktu piemērošanu.

— Vispārīgie noteikumi attiecībā uz to, kuras valsts tiesības ir piemērojamas (Regulas Nr. 1408/71 13. pants)

- 21 Jāatgādina, ka atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 13. panta 2. punkta e) apakšpunktam persona, kas iesaukta dienestā valsts bruņotajos spēkos, ir pakļauta šīs valsts tiesību aktiem.

- 22 Pamata lietā no tā izriet, ka militārā dienesta laikā Spānijā uz Adanesa-Vegas kungu attiecās Spānijas tiesību akti. Tomēr pēc militārā dienesta pabeigšanas šie tiesību akti uz viņu vairs neattiecās.
- 23 No Regulas Nr. 1408/71 13. panta 2. punkta f) apakšpunkta izriet, ka uz personu, uz kuru pārstāj attiekties kādas dalībvalsts tiesību akti, ja vien uz to neattiecas citas dalībvalsts tiesību akti atbilstoši minētās regulas 13. panta 2. punkta a) līdz d) apakšpunktam vai 14.–17. pantam, attiecas tās dalībvalsts tiesību akti, kuras teritorijā šī persona dzīvo.
- 24 Atbilstoši Tiesas judikatūrai Regulas Nr. 1408/71 13. panta 2. punkta f) apakšpunkts attiecas gan uz personām, kas pilnībā pārtrauc jebkādu profesionālo darbību, gan uz personām, kas uz laiku pārtrauc savu darbību (1998. gada 11. jūnija spriedums lietā C-275/96 *Kuusijärvi, Recueil*, I-3419. lpp., 39. un 40. punkts).
- 25 Tādējādi bez darba esošām personām piemērojamie tiesību akti atbilstoši vispārīgiem piekritības noteikumiem saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 II sadaļu ir dzīvesvietas dalībvalsts tiesību akti.
- 26 Saistībā ar pamata lietu no tā izriet, ka uz personu, kas, tāpat kā Adanesa-Vegas kungs, dzīvo kādā dalībvalstī un kas šajā dalībvalstī pēc obligātā militārā dienesta pabeigšanas citā dalībvalstī ir bez darba, atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 13. panta 2. punkta f) apakšpunktam attiecas dzīvesvietas dalībvalsts tiesību akti. Tādējādi saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 II sadaļā ietvertajiem vispārīgajiem noteikumiem attiecībā uz to, kuras valsts tiesības ir piemērojamas, ir jāpiemēro Vācijas tiesību akti,

lai noteiktu, vai Adanesa-Vegas kungs atbilst nosacījumiem bezdarbnieka pabalsta saņemšanai, vai ne.

- 27 Tomēr vēl ir jāpārbauda, vai Regulas Nr. 1408/71 71. panta 1. daļas b) apakšpunkta ii) ievilkums, kas paredz īpašus noteikumus attiecībā uz piemērojamo tiesību aktu noteikšanu saistībā ar bezdarbnieka pabalstiem, var grozīt iepriekš minētos apsvērumus.
- 28 Faktiski Regulas Nr. 1408/71 71. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) ievilkuma piemērojamība, pat ja tas, tāpat kā minētās regulas 13. panta 2. punkta f) apakšpunkts, kā piemērojamus tiesību aktus paredz dzīvesvietas valsts tiesību aktus, pamata lietā ir īpaši nozīmīga tiktāl, ciktāl tā ir būtiska attiecībā uz to, kā interpretēt minētās regulas 67. panta 3. punktu par apdrošināšanas vai nodarbinātības laikposmu summēšanu.

— Īpaši noteikumi attiecībā uz to, kuras valsts tiesības ir piemērojamas (Regulas Nr. 1408/71 71. panta 1. punkts)

- 29 Regulas Nr. 1408/71 71. panta 1. punkts attiecas uz gadījumu, kad bez darba esošie darba ņēmēji savas pēdējās nodarbinātības laikā dzīvoja kādā dalībvalstī, kas tajā laikā nebija kompetentā dalībvalsts.

- 30 Saskaņā ar minētās regulas 71. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) ievilkumu darba ņēmējs, kas nav pārrobežu darba ņēmējs un kas ir pilnīgi bez darba un ir pieteicies būt nodarbinātības dienestu rīcībā tajā dalībvalstī, kurā tas dzīvo, vai kas atgriežas šajā valstī, saņem pabalstus saskaņā ar šīs valsts tiesību aktiem tā, it kā tas šeit būtu bijis nodarbināts visvēlāk.
- 31 Tādējādi dzīvesvietas dalībvalsts tiesību aktu piemērošanai atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 71. panta 1. punktam nepieciešams, lai savas pēdējās nodarbinātības laikā attiecīgā persona dzīvotu dalībvalstī, kas tajā laikā nebija kompetentā dalībvalsts.
- 32 Attiecībā uz pamata lietas faktiem tādējādi ir jāpārbauda:
- vai Spānijā izpildītais obligātais militārais dienests var tikt uzskatīts par “nodarbinātību” Regulas Nr. 1408/71 71. panta 1. punkta izpratnē,
 - vai Adanesa-Vegas kungs šajā laikposmā tiešām “dzīvoja” Vācijā un
 - vai obligātā militārā dienesta pildīšanas laikā Spānijas Karaliste bija “kompetentā valsts” minētā panta izpratnē.

- 33 Attiecībā uz pirmo no šiem nosacījumiem ir jāatgādina, ka jēdziens “nodarbinātība” Regulā Nr. 1408/71 nav definēts. Tomēr, ņemot vērā, ka šī regula nav līdzeklis, lai Kopienas līmenī saskaņotu valsts sociālās nodrošināšanas sistēmas, bet gan tiesību akts, kas paredzēts šo sistēmu koordinēšanai, no tās shēmas un struktūras izriet, ka jēdziens “nodarbinātība” 71. panta 1. punkta izpratnē ir jāinterpretē, ņemot vērā valsts tiesību aktos sociālās nodrošināšanas jomā sniegto definīciju. “Nodarbinātība” Regulas Nr. 1408/71 71. panta 1. punkta izpratnē tādējādi ir nodarbinātība, kas par tādu uzskatāma, piemērojot tās dalībvalsts tiesību aktus sociālās nodrošināšanas jomā, kurā tā tiek veikta.
- 34 Šajā kontekstā, ja šis valsts tiesību akti jēdziena “nodarbinātība” definīcijai atsaucas uz darbībām, kas rada apdrošināšanas vai nodarbinātības laikposmu, atbilstoši 80. pantam Padomes 1972. gada 21. marta Regulā (EEK) Nr. 574/72, ar kuru nosaka Regulas (EEK) Nr. 1408/71 piemērošanas kārtības nosacījumus, šis valsts kompetentās institūcijas izsniegta izziņa, kurā norādīti apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmi, kas pabeigti atbilstoši šiem tiesību aktiem, var kalpot kā norāde, lai izlemtu, vai obligātais militārais dienests ir uzskatāms par “nodarbinātību”.
- 35 Tomēr no lietas materiāliem izriet, ka pamata lietā Spānijas sociālās nodrošināšanas institūcija, piemērojot Regulas Nr. 574/72 80. pantu, ir izdevusi izziņu, atbilstoši kurai Adanesa-Vegas kungs Spānijā ir pabeidzis apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmu tikai no 1991. gada 1. decembra līdz 1992. gada 4. decembrim, tas ir, ārpus obligātā militārā dienesta laikposma. Tas ļauj pieņemt, ka šis pēdējais laikposms atbilstoši Spānijas tiesību aktiem nav uzskatāms par “nodarbinātību”.
- 36 Faktiski atbilstoši Tiesas judikatūrai tikmēr, kamēr dalībvalsts institūcijas izdota izziņa nav atcelta vai atzīta par spēkā neesošu, citas dalībvalsts kompetentai institūcijai tā ir jāņem vērā. Tomēr saskaņā ar EKL 10. pantā paredzēto lojālas

sadarbības principu sociālā nodrošinājuma institūcijām ir jāizvērtē atbilstošo faktu pareizība, it īpaši noteikumu attiecībā uz piemērojamo tiesību aktu noteikšanu vai laikposmu summēšanu piemērošanai, un tādējādi jāgarantē izziņā minētās informācijas pareizība. Tādējādi sociālā nodrošinājuma institūciju kompetencē ir pārbaudīt izziņas izsniegšanas pamatojumu un vajadzības gadījumā to atcelt, ja ir šaubas par faktu, uz kuriem tā balstīta, pareizību un līdz ar to par tajā minēto informāciju (šajā sakarā skat. 2000. gada 10. februāra spriedumu lietā C-202/97 *FTS*, *Recueil*, I-883. lpp., 56. punkts, un 2000. gada 30. marta spriedumu lietā C-178/97 *Banks u.c.*, *Recueil*, I-2005. lpp., 43. punkts).

- 37 Attiecībā uz otro Regulas Nr. 1408/71 71. panta 1. punkta piemērošanas nosacījumu, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka par "dzīvesvietu" tiek uzskatīta vieta, kur atrodas pastāvīgo interešu centrs. Šajā sakarā ir svarīgi izvērtēt darba ņēmēja ģimenes situāciju, kā arī iemeslus, kas lika tam pārcelties, un veiktā darba raksturu (skat. jo īpaši 1977. gada 17. februāra spriedumu lietā 76/76 *Di Paolo*, *Recueil*, 315. lpp., 17. un 20. punkts).
- 38 Visbeidzot, attiecībā uz trešo Regulas Nr. 1408/71 71. panta 1. punkta piemērošanas nosacījumu, no šā sprieduma 22. punkta izriet, ka atbilstoši minētās Regulas 13. panta 2. punkta e) apakšpunktam militārā dienesta laikposmam ir piemērojami Spānijas tiesību akti.
- 39 Pamata lietā iesniedzējtiesas kompetencē ir noteikt, vai Adanesa-Vegas kungs atbilst Regulas Nr. 1408/71 71. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) ievilkuma piemērošanas nosacījumiem.
- 40 Gadījumā, ja Adanesa-Vegas kungs atbilst Regulas Nr. 1408/71 71. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) ievilkuma piemērošanas nosacījumiem, tiesību akti, kas uz viņu attieksies saskaņā ar šo noteikumu, tāpat būs dzīvesvietas dalībvalsts tiesību akti, proti, Vācijas tiesību akti.

- 41 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 1408/71 13. panta 2. punkta f) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka uz personu, kas dzīvo kādā dalībvalstī un kas tajā ir bez darba pēc obligātā militārā dienesta izpildes citā dalībvalstī, attiecas dzīvesvietas dalībvalsts tiesību akti.

Regulas Nr. 1408/71 71. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir īpašs noteikums attiecībā uz piemērojamo tiesību aktu noteikšanu bezdarbnieka pabalstu jomā tādā veidā, ka, ja šie piemērošanas nosacījumi ir izpildīti, tiek piemērotas šajā noteikumā paredzētās valsts tiesības.

Iesniedzējtiesas kompetencē ir noteikt, vai pamata lietā ir izpildīti 71. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) ievilkuma piemērošanas nosacījumi.

Ja pamata lietā Regulas Nr. 1408/71 71. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) ievilkuma piemērošanas nosacījumi ir izpildīti, personai, kas dzīvo kādā dalībvalstī un kas tajā ir bez darba pēc obligātā militārā dienesta izpildes citā dalībvalstī, piemērojamie tiesību akti saskaņā ar šo noteikumu būs dzīvesvietas dalībvalsts tiesību akti.

- 42 Ņemot vērā atbildi uz pirmo jautājumu, nav nepieciešams atbildēt uz otro jautājumu.

Par trešo jautājumu: kompetentās institūcijas pienākums ņemt vērā apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmus, kas pabeigti saskaņā ar citas dalībvalsts tiesību aktiem (Regulas Nr. 1408/71 67. panta 1. punkts)

- 43 Uzdodot trešo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 67. pantu, pārbaudot tiesības uz bezdarbnieka pabalstu, kompetentai institūcijai, aprēķinot pabeigtos apdrošināšanas laikposmus, ir jāņem vērā obligātā militārā dienesta, kas izpildīts citā dalībvalstī, laikposms.

Šajā kontekstā iesniedzējtiesa jautā, pirmkārt, kādos apstākļos obligātā militārā dienesta, kas izpildīts citā dalībvalstī, laikposms ir “[pabeigts nodarbinātības laikposms] darba ņēmēja statusā saskaņā ar [šīs] citas dalībvalsts tiesību aktiem” Regulas Nr. 1408/71 67. panta 1. punkta izpratnē.

Otrkārt, iesniedzējtiesa jautā, vai nosacījums, lai “attiecīgā persona būtu vēlākajā no reizēm pabeigusi [...] apdrošināšanas laikposmus [...] atbilstīgi tiem tiesību aktiem, saskaņā ar kuriem šie pabalsti ir pieprasīti” minētās Regulas 67. panta 3. punkta izpratnē, ir pretrunā pienākumam summēt nodarbinātības laikposmus gadījumos, kad attiecīgā persona savu pēdējo apdrošināšanas laikposmu saskaņā ar šiem tiesību aktiem ir pabeigusi vairāk nekā pirms gada un pēc tam izgājusi deviņu mēnešu obligāto militāro dienestu citā dalībvalstī.

- 44 Vispirms jāatgādina, ka no Regulas Nr. 1408/71 67. un 71. panta izriet, ka 67. pantā paredzēto summēšanas noteikumu piemērošana ir neatkarīga no 71. pantā ietvertu noteikumu par piemērojamo valsts tiesību noteikšanu piemērošanas (skat. 1989. gada 12. maija spriedumu lietā 388/87 *Warmerdam-Steggerda, Recueil*, 1203. lpp., 18. punkts). Tas nozīmē, ka 67. pantā paredzētie summēšanas noteikumi ir piemērojami pat gadījumā, kad bezdarbnieka pabalstu jautājumā piemērojami

valsts tiesību akti ir nosakāmi saskaņā ar 71. panta noteikumiem. Šāda iespēja turklāt ir paredzēta minētās regulas 67. panta 3. punktā.

Par “[pabeigta nodarbinātības laikposma] darbaņēmēja statusā saskaņā ar [citas] dalībvalsts tiesību aktiem” atzišanu Regulas Nr. 1408/71 67. panta 1. punkta izpratnē

45 Šajā sakarā no Regulas Nr. 1408/71 1. panta s) apakšpunkta izriet, ka kāda darba laikposma atzīšana par “nodarbinātības laikposmu” ir atkarīga no tās valsts tiesību aktiem, saskaņā ar kuriem tas ir pabeigts.

46 Turklāt jēdziens “darbaņēmējs”, kas izmantots Regulā Nr. 1408/71, ietver visas apdrošinātās personas, ieskaitot tās, kas ir apdrošinātas tikai pret viena veida risku atbilstoši obligātajai vai brīvprātīgajai apdrošināšanai vispārējās vai īpašās sociālās nodrošināšanas sistēmas ietvaros, kas minēta Regulas Nr. 1408/71 1. panta a) apakšpunktā, neatkarīgi no darba attiecību pastāvēšanas (1998. gada 12. maija spriedums lietā C-85/96 *Martinez Sala, Recueil*, I-2691. lpp., 36. punkts, un iepriekš minētais spriedums lietā *Kuusijärvi*, 21. punkts).

47 Pamata lietā militārā dienesta laikposms, ko Adanesa-Vegas kungs izgāja Spānijā, tādējādi ir uzskatāms par “[pabeigtu nodarbinātības laikposmu] darbaņēmēja statusā atbilstoši [šīs] dalībvalsts tiesību aktiem” Regulas Nr. 1408/71 67. panta 1. punkta izpratnē, ja tas, pirmkārt, Spānijas tiesību aktos ir definēts vai pieļauts kā tāds vai pielīdzināts un atzīts kā nodarbinātības laikposmam līdzvērtīgs laikposms, un, otrkārt, ja Adanesa-Vegas kungs sava militārā dienesta laikā bija apdrošināts minētās regulas 1. panta a) apakšpunkta izpratnē. Iesniedzējtiesas kompetencē ir pārbaudīt, vai šie nosacījumi ir izpildīti.

- 48 Šajā kontekstā no Regulas Nr. 574/72 80. panta izriet — lai varētu piemērot Regulas Nr. 1408/71 67. panta noteikumus, attiecīgajai personai ir jāiesniedz kompetentajai institūcijai izziņa, kurā norādīti apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmi, kas pabeigti darba ņēmēja statusā atbilstoši citas dalībvalsts tiesību aktiem. Tomēr no šā sprieduma 36. punkta izriet, ka šāda kompetentas Spānijas institūcijas izdota izziņa var kalpot tikai informācijai un tā nav neapgāzams pierādījums nedz kompetentajām Vācijas institūcijām, nedz arī Vācijas tiesām (šajā sakarā skat. 1992. gada 8. jūlija spriedumu lietā C-102/91 *Knoch, Recueil*, I-4341. lpp., 54. punkts).

Par nosacījumu, lai “attiecīgā persona būtu vēlākajā no reizēm pabeigusi [...] apdrošināšanas laikposmus [...] atbilstīgi tiem tiesību aktiem, saskaņā ar kuriem šie pabalsti ir pieprasīti” Regulas Nr. 1408/71 67. panta 3. punkta izpratnē

- 49 Vispirms jāatgādina, ka Regulas Nr. 1408/71 67. panta 3. punktā paredzētais nosacījums pamata lietā nav piemērojams, ja izrādās, ka Adanesa-Vegas kungs ietilpst Regulas 71. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) ievilkuma piemērošanas jomā.

- 50 Faktiski Regulas Nr. 1408/71 67. panta 3. punkts paredz, ka kompetentās institūcijas pienākums, aprēķinot pabeigtos apdrošināšanas laikposmus, ņemt vērā apdrošināšanas vai nodarbinātības laikposmu, kas pabeigts darba ņēmēja statusā atbilstoši citas dalībvalsts tiesību aktiem, ir pakļauts nosacījumam, lai “attiecīgā persona būtu vēlākajā no reizēm pabeigusi [...] apdrošināšanas laikposmus [...] atbilstīgi tiem tiesību aktiem, saskaņā ar kuriem šie pabalsti ir pieprasīti”, izņemot bezdarbniekus, kas minēti šīs regulas 71. panta 1. punkta a) apakšpunkta ii) ievilkumā un b) apakšpunkta ii) ievilkumā, jo tie savas pēdējās nodarbinātības laikā dzīvoja ārpus tajā laikā kompetentās valsts.

- 51 No judikatūras izriet, ka nosacījums, lai “attiecīgā persona būtu vēlākajā no reizēm pabeigusi [...] apdrošināšanas laikposmus [...] atbilstīgi tiem tiesību aktiem, saskaņā ar kuriem šie pabalsti ir pieprasīti”, paredz veicināt darba meklēšanu dalībvalstī, kurā darba ņēmējs vēlākajā no reizēm ir veicis bezdarba apdrošināšanas maksājumus, un likt šai valstij izmaksāt bezdarbnieka pabalstu (šajā sakarā skat. 1992. gada 8. aprīļa spriedumu lietā C-62/91 *Gray, Recueil*, I-2737. lpp., 12. punkts).
- 52 Līdz ar to, kā to arī savu secinājumu 79. un 80. punktā norāda ģenerālvokāts, apdrošināšanas laikposms uzskatāms par pabeigtu “vēlākajā no reizēm” kādā dalībvalstī, ja neatkarīgi no laika, kāds pagājis starp pēdējo apdrošināšanas laikposmu un pieteikšanos uz bezdarbnieka pabalstu, šajā laikā nav pabeigts cits apdrošināšanas laikposms citā dalībvalstī.
- 53 Pamata lietā iesniedzējtiesas kompetencē ir pārbaudīt, vai Adanesa-Vegas kungs ir pabeidzis apdrošināšanas laikposmus Vācijā un vai šajā laikā nav pabeigts cits apdrošināšanas laikposms citā dalībvalstī.
- 54 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz trešo jautājumu ir jāatbild, pirmkārt, ka Regulas Nr. 1408/71 67. panta 1. punkta izpratnē obligātā militārā dienesta citā dalībvalstī laikposms ir “[pabeigts nodarbinātības laikposms] darba ņēmēja statusā atbilstoši [šīs] citas dalībvalsts tiesību aktiem”, kad tas ir definēts vai atzīts par tādu šīs citas dalībvalsts tiesību aktos vai pielīdzināts un atzīts par nodarbinātības laikposmam līdzvērtīgu laikposmu, ja attiecīgā persona sava militārā dienesta laikā ir bijusi apdrošināta minētās regulas 1. panta a) apakšpunkta izpratnē.

Otrkārt, nosacījums, lai "attiecīgā persona būtu vēlākajā no reizēm pabeigusi [...] apdrošināšanas laikposmus [...] atbilstīgi tiem tiesību aktiem, saskaņā ar kuriem šie pabalsti ir pieprasīti" Regulas Nr. 1408/71 67. panta 3. punkta izpratnē, ir pretrunā pienākumam summēt nodarbinātības laikposmus tikai gadījumā, kad apdrošināšanas laikposms ir pabeigts citā dalībvalstī pēc pēdējā apdrošināšanas laikposma, kas pabeigts atbilstoši tiesību aktiem, saskaņā ar kuriem pabalsti tiek pieprasīti.

Par ceturto jautājumu: vienlīdzīgas attieksmes princips (Regulas Nr. 1408/71 3. panta 1. punkts)

55 Uzdodot ceturto jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai apstākļos, kādi ir pamata lietā, tiek pārkāpts Regulas Nr. 1408/71 3. pants, ja, pārbaudot tiesības uz bezdarbnieka pabalstiem, kompetentā institūcija, aprēķinot pabeigtos nodarbinātības laikposmus, neņem vērā obligātā militārā dienesta, kas izpildīts citā dalībvalstī, laikposmu.

56 Šajā sakarā jākonstatē, ka Regulas Nr. 1408/71 3. pants ir piemērojams vienīgi, "ievērojot [šīs] regulas īpašos noteikumus".

57 Ģenerāladvokāta secinājumu 94. un 97. punktā norādīto iemeslu dēļ Regulas Nr. 1408/71 3. pants pamata lietā nav piemērojams, jo Regulā ir ietverti īpaši noteikumi, proti — 67. pants, kas nosaka bezdarbnieka tiesības uz bezdarbnieka pabalstiem.

- 58 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz ceturto jautājumu ir jāatbild, ka pamata lietā esošajos apstākļos Regulas Nr. 1408/71 3. pants neiestājas pret to, ka, pārbaudot tiesības uz bezdarbnieka pabalstiem, kompetentā institūcija, aprēķinot pabeigtos apdrošināšanas laikposmus, neņem vērā obligātā militārā dienesta, kas izpildīts citā dalībvalstī, laikposmu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 59 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies iesniedzot apsvērumus Tiesai, izņemot minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumus, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

- 1) 13. panta 2. punkta f) apakšpunkts Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulā Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem [darba ņēmējiem], pašnodarbinātām personām un viņu ģimenes locekļiem, kas pārvietojas Kopienā, redakcijā, kas atjaunota ar Padomes 1983. gada 2. jūnija Regulu (EEK) Nr. 2001/83, ko groza Padomes 1991. gada 25. jūnija Regula (EEK) Nr. 2195/91, ir jāinterpretē tādējādi, ka uz personu, kas dzīvo kādā dalībvalstī un kas šajā dalībvalstī pēc obligātā militārā dienesta izpildes citā dalībvalstī ir bez darba, attiecas dzīvesvietas dalībvalsts tiesību akti;

Regulas Nr. 1408/71 71. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) ievilkums, ar tajā veiktajiem grozījumiem, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir īpašs noteikums attiecībā uz piemērojamo tiesību aktu noteikšanu bezdarbnieka pabalstu jomā tādā veidā, ka, ja šie piemērošanas nosacījumi ir izpildīti, tiek piemērotas šajā noteikumā paredzētās valsts tiesības;

iesniedzējtiesas kompetencē ir noteikt, vai pamata lietā ir izpildīti 71. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) ievilkuma piemērošanas nosacījumi;

ja pamata lietā Regulas Nr. 1408/71 71. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) ievilkuma, ar tajā veiktajiem grozījumiem, piemērošanas nosacījumi ir izpildīti, personai, kas dzīvo kādā dalībvalstī un kas šajā dalībvalstī pēc obligātā militārā dienesta izpildes citā dalībvalstī ir bez darba, piemērojamās valsts tiesības saskaņā ar šo noteikumu tāpat ir dzīvesvietas dalībvalsts tiesības;

- 2) obligātā militārā dienesta laikposms citā dalībvalstī ir “[pabeigts nodarbinātības laikposms] darba ņēmēja statusā saskaņā ar [šīs] citas dalībvalsts tiesību aktiem” Regulas Nr. 1408/71 67. panta 1. punkta izpratnē, kas atjaunota ar Regulu Nr. 2001/83, ko groza Regula Nr. 2195/91, ja tas ir definēts vai atzīts par tādu šīs citas dalībvalsts tiesību aktos, vai pielīdzināts un atzīts par nodarbinātības laikposmam līdzvērtīgu laikposmu, ja attiecīgā persona sava militārā dienesta laikā ir bijusi apdrošināta minētās regulas 1. panta a) apakšpunkta izpratnē;

nosacījums, lai “attiecīgā persona būtu vēlākajā no reizēm pabeigusi [...] apdrošināšanas laikposmus [...] atbilstīgi tiem tiesību aktiem, saskaņā ar kuriem šie pabalsti ir pieprasīti” Regulas Nr. 1408/71 67. panta 3. punkta izpratnē, ar tajā veiktajiem grozījumiem, ir pretrunā pienākumam summēt nodarbinātības laikposmus tikai gadījumā, kad apdrošināšanas laikposms pēc pēdējā apdrošināšanas laikposma, kas pabeigts atbilstoši tiesību aktiem, saskaņā ar kuriem pabalsti ir pieprasīti, ir pabeigts citā dalībvalstī;

- 3) pamata lietā esošajos apstākļos Regulas Nr. 1408/71, kas atjaunota ar Regulu Nr. 2001/83, ko groza Regula Nr. 2195/91, 3. pants neiestājas pret to, ka, pārbaudot tiesības uz bezdarbnieka pabalstiem, kompetentā institūcija, aprēķinot pabeigtus apdrošināšanas laikposmus, neņem vērā obligātā militārā dienesta, kas izpildīts citā dalībvalstī, laikposmu.

[Paraksti]